

Introitus:

Shlédni na mne, smiluj se nade mnou, dej svou sílu svému služebníku! Žalm 86:16

Čtení ze Staré smlouvy:

³ Hlas volá v pustině: Připravte cestu Hospodinovu, napřimte v pustině silnici pro našeho Boha! ⁴ Každé údolí bude pozdviženo a každé pohoří a návrší sníženo; pahorkatina se stane rovinou a útesy plání. ⁵ A zjeví se Hospodinova sláva a uvidí *to* spolu veškeré tělo; protože Hospodinova ústa promluvila.

⁶ Hlas říká: Volej! I zeptal se: Co mám volat? Veškeré tělo *je jako* tráva a všechna jeho oddanost jako polní květ. ⁷ Tráva usychá, květ vadne, když na něj zavane Hospodinův dech. Jistě, lid *je jen* tráva. ⁸ Tráva usychá, květ vadne, ale slovo našeho Boha obstojí navěky. (Izajášovo proroctví 40:3-8)

Čtení z evangelia:

¹⁹ Toto je svědectví Janovo, když k němu Židé z Jeruzaléma poslali kněze a Levity, aby se ho zeptali: „Kdo jsi ty?“ ²⁰ I vyznal a nezapřel; vyznal: „Já nejsem Mesiáš.“ ²¹ Zeptali se ho: „Co tedy? Jsi Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten Prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ ²² Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme dát odpověď těm, kteří nás poslali. Co říkáš sám o sobě?“ ²³ Řekl: „Já *jsem* hlas volajícího v pustině: ‚Vyrovnejte Pánovu cestu‘, jak řekl prorok Izajáš.“ ²⁴ [Ti] poslaní byli z farizeů. ²⁵ I zeptali se ho: „Proč tedy křtíš, když nejsi Mesiáš ani Eliáš ani ten Prorok?“ ²⁶ Jan jim odpověděl: „Já křtím ve vodě, [ale] uprostřed vás stojí *ten*, koho vy neznáte: ²⁷ [To je] ten, který přichází za mnou, *který byl přede mnou*; jemu nejsem hoden rozvázat řemínek jeho sandálu.“ ²⁸ Tyto věci se udály v Betanii za Jordánem, kde Jan křtil. (Janovo evangelium 1:19-28)

Jeníčkova tíha aneb Kým je Jan Křtitel?

Kdyby šlo jen o Jana Křtitele, byl by to silný příběh, ale to je také všechno. Jenže ve skutečnosti je otázka: „Kdo vlastně jsem a jaký tu mám úkol?“ otázkou nás všech. Každý ji jinak formuluje, děti ji dávají najevo řevem či zlobením, dospívající tuto otázku vyjadřují touhou po samostatnosti a výlety do krajností rodičovské trpělivosti.

Celé roky můžeme tápat a hledat bez výsledku a řešení také velmi záleží na okolí. Čím více tlaku na to, co je všem jasné o nás samotných a co by i nám mělo konečně dojít, tím hlubší je náš zmatek.

Jeníček rostl s tím, že má Eliášova Ducha. Od počátku, ještě ani nebyl počat, už maminka s tatínkem věděli tolik věcí, že by z toho šla hlava kolem. A rozumný rodič by si dnes řekl: „To je hezký, Hospodine, ale jestli vůbec Jeníček bude chtít a pokud na to bude mít buňky...“ Poslouchejte, co řekl anděl Zacharjášovi, Jeníčkovu tatínkovi v chrámě při modlitbě za lid Boží: „Neboť bude veliký před Pánem, vína a opojného nápoje se nenapije a již od lůna své matky bude naplněn Duchem Svatým. A mnohé ze synů Izraele obrátí k Pánu, jejich Bohu. A sám půjde před ním v duchu a moci Eliášově, aby obrátil srdce otců k dětem a neposlušné k smýšlení spravedlivých a přichystal Pánu připravený lid.“ (Lukášovo evangelium 1:15-17)

Kdysi chtěl Elíša po odcházejícím Eliášovi, aby mu tu na zemi zůstala dvojnásobná míra Eliášova ducha.¹ Elíša pak byl prorokem skutečné moci. A maminka s tatínkem věděli, že

¹ Viz: „I stalo se, jak přecházeli, že Eliáš řekl Elíšovi: Žádej, co *mám* pro tebe udělat, dříve nežli budu od tebe vzat. Elíša řekl: Ať jsou na mně dva díly tvého ducha.“ (2. kniha Královská 2:9)

jejich synek, kterého počali zcela přirozeně přes svoje stáří.² Zachariáš řešil svou potenci a sílu vychovávat: „I řekl Zachariáš andělovi: „Podle čeho to poznám? Vždyť jsem stařec a má žena je již pokročilého věku.“ (Lukášovo evangelium 1:18) On vůbec neřešil Hospodinovy plány se svým synem. Možná proto musel dlouho mlčet. Protože Hospodin chce mluvit o svých plánech s lidstvem, ne o našich kapacitách k jejich naplnění. O tom furt řečníme my! Ale zpět k tématu: U Zachariášů doma věděli velmi přesně, že jejich Jeníček bude mít ducha Elijášova a moc Elijášovu.

Těžko si představit, že by mu to tajili. Naopak, od počátku to muselo být tématem výchovy, protože dítě bylo vychováváno v určité exkluzivitě. Jan si vína ani neusrknul, byl svatým Hospodinu. A Pán Bůh téhle rodičovské výchově vycházel vstříc tím, že od dětství svým Duchem zařizoval věci, které žádný z rodičů zařídít výchovou nemůže.

A promiňte, zase trochu mimo téma: Skoro by se slušelo říci, že naši rodičové by mohli více důvěřovat Pánu Bohu, že jejich děti nebudou jen pod lidskou výchovou, ale taky pod Božím vedením, že se o ně Pán Bůh postará více, než si na první pohled představují. To je téma křtu dítěte, kde se bez vědomí vyslovují a plánují zásadní věci nad člověkem, který nemá žádnou šanci říci: „Ne!“ A rodiče v té chvíli věří tomu, že Pán Bůh jim dal děti, které neporodili s otazníkem „Však ono se uvidí!“ ale s nadějí, která je jasná: „Patří Pánu!“

Měl tedy Jan Křtitel otazníky nad tím, kým je? **Neměl.** Bylo mu to jasné. Celé domácnosti to bylo jasné!³ Ale jedním dechem můžeme odpovědět také, že Jan Křtitel: **Měl otazníky** nad tím, kým vlastně je a jaký tu má úkol. Ač věděl, za koho jej chce mít Bůh, co všechno pro to udělal, jak zázračně přišel na svět, a že to všem kolem něj bylo jasné - mohl si připadat jinak: „Hospodine, nejsem hoden...“ (Viz Janovo evangelium 1:27) Ty dvě věci se nijak nevyklučují. Myslím: Pocit neschopnosti a povolání ke službě.

Tím spíše mohli mít zmatek učedníci, kým tedy Jan Křtitel byl, když skončil pod sekerou v Herodově paláci. Eliáš by se asi z takové situace vysekal. Jan Křtitel trpěl nejistotou⁴ a považte: Nakonec zemřel na objednávku ženy!⁵ Všem, kdo pochybovali o Janově identitě, řekl sám Pán Ježíš: „Neboť všichni Proroci i Zákon prorokovali až do Jana. A chcete-li to přijmout, on je Eliáš, který má přijít. Kdo má uši [k slyšení], ať naslouchá.“ (Matoušovo evangelium 11:13-15)

Každému, kdo trpí pochybnostmi o sobě samém, o smyslu své práce, o výsledcích a vlivu na užitečné věci radím modlitbu: „Hospodine, jak ty to vidíš? Co Ty na to říkáš?!”

² Na zplazení dítěte jsou třeba tři. Je to jako střelba do temnoty, při které zasáhnete terč... V Bibli jsou manželství, sex a miminka Hospodinovým řemeslem. A dokonce nezávisí tak moc na lidském věku.

³ U nás doma to bylo tak, že maminka si nás každého vybojovala v modlitbách. Já jsem se neměl narodit, přišel jsem na svět bez dechu a pan doktor bojoval a maminka se modlila a odevzdala mne Pánu Bohu. Když jsem tedy na konci středoškolského studia přišel s tím, že půjdu studovat teologii (1978) řekli mi rodiče doma: „Nám je to jasné... My jsme to věděli!“ Sestra byla skeptická, protože mi připomněla, že nejsem schopen napsat souvislou větu... Ale rodiče to věděli. Na studia jsem se nedostal, protože mi StB nedala doporučení a uložila jednomu svému agentovi, který byl kazatelem naší církve, aby mi řekl, že je „kazatelů dost“ a já tedy nepůjdu studovat, ale na vojnu.

⁴ Viz: Matoušovo evangelium 11:2-15

⁵ Viz: Matoušovo evangelium 14:3-12

Testování rabínskou autoritou

Jako by toho všeho nebylo dost, přichází do našich zmatků ještě okolí. Lidé kolem, případně nějaká autorita státu či komunity. Reorganizace pracoviště, zvyšování kvalifikace a další výmysly nás nutí k tomu, abychom popsali, kým jsme a čeho chceme dosáhnout. Vytnou vám špatný pravopis, nedostatek vzdělání či neschopnost dělat rozpočty a mluvit cizími jazyky. Zbičování vlastními zápasy dostaneme kontrolu odborné vrchnosti.

Návštěva kněží a Levitů s mandátem od jeruzalémské židovské vlády byla pro Jana něčím podobným. V testovacích otázkách určených Janovi je směs židovského očekávání a nacionalistických nadějí spolu s podezřením, které mrazí.

Nevyslovená otázka po mesiášských nárocích a jasná odpověď Janova: „I vyznal a nezapřel; vyznal: Já nejsem Mesiáš.“ (1:20) A pak už se sypaly otázky podle kritérií vyčtených ze Zákona a Proroků: Zeptali se ho: „Co tedy? Jsi **Elijáš**?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten **Prorok**?“ Odpověděl: „Ne.“ (1:21) Tyto kategorie byly jasným limitem ohledávání významných osobností: Je to **Elijáš**? Myslí se podle slibu z Knihy Malachiáše proroka (3:23n) „Hle, pošlu vám proroka **Elijáše**, dříve než přijde Hospodinův den, velký a hrozný. On obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům, abych nepřišel a nestihl zemi klatbou.“ A když to není Elijáš (nepřiznal se k němu) je to ten Prorok? Myslí se podle slibu z knihy Deuteronomium (18:15), kde se píše: „Hospodin, tvůj Bůh, ti ustanoví **proroka** jako *jsem* já ze tvého středu, ze tvých bratří. Jeho poslouchejte.“

Janova slova vypadají velice skromně a bázlivě. Nevejde se do toho, co si představují Levité a kněží za těmi velkými pojmy. Vidí se „jen“ jako hlas volající na poušti... „*Já jsem* hlas volajícího v pustině: ‚Vyrovnejte Pánovu cestu‘, jak řekl prorok Izajáš.“ (1:23) Ale tím **Hlasem** podle Izajáše není nikdo jiný, než Hospodin. Jan tím zvýšil svou autoritu, protože skrze něj mluví sám Hospodin mimo kategorie, kam jej chtěli zařadit kontroloři.

Pak je pochopitelný naprostý zmatek specialistů na předpisy o omývání, tedy křty, farizeů:⁶ když se dotazují vyjeveně: „Proč tedy křtíš, když nejsi Mesiáš ani Elijáš ani ten Prorok?“ (1:25) Proč děláš práci náboženských nádeníků, proč se zabýváš kajícími, proč si mažeš ruce? Křest? To je přece běžný způsob oddělování, kterým sloužili rabíni a možná jen synagogální sluhové či otcové rodin. Tak proč se tím zdržuje **Hlas**?

A v tu chvíli Jan, jako by držel klíče a indicie v nějaké hádance z pevnosti Boyard, přestane mluvit o sobě, ale jako **Hlas** naznačuje, že **Ten, koho hledají je uprostřed** nich. Přichází **za** Janem, následuje jej (v některých rukopisech jsou indicie ještě těžší a je psáno, že **byl před** Janem (1:27); a Jan není hoden dělat takovému přicházejícímu ani otroka, který by odvázal sandály z nohou a myl je...

A nechá židovské velvyslance jejich otázkám a rozhovor končí. Pokud jejich Excelence našťvaně bouchla dveřmi nosítek a nechali se odnést do Jeruzaléma a podávali rozčileně hlášení, pak o všechno přišli. Pokud by zůstali mezi kajícími kolem Jana a pokud jako obyčejní omilostnění hříšníci čekali na **Hlas**, pak hned druhý den (1:29-34) slyšeli daleko více. Jan Křtitel ukázal na svého bratrance Ježíše a označil jej jako Beránka Božího. Celkově vzato podal takové jasné svědectví (1:29-34), že nikdo nemohl pochybovat: **Ježíš je Syn Boží**.

⁶ Předchůdci rabínů.

Víte, my se také nemůžeme prokázat žádným průkazem Boží moci. Nemáme vlastně vůbec nic. V testech nebeské způsobilosti propadneme! Jsme obyčejní omilostnění hříšníci Ale jsme svědky, **jsme hlasem**. A kdo chce poslouchat, ať poslouchá.

A kdo s námi nad evangeliem zůstane, kdo s námi žije a slyší hlas Boží, ten se dočká a ten uvidí. Ten dojde ke smyslu svého života, ten bude mít dozajista cíl před svýma očima.

Slovo na cestu:

„Proto, moji milovaní, jako jste vždycky poslouchali, nikoli jen v mé přítomnosti, ale nyní mnohem více v mé nepřítomnosti, s bázni a chvěním uvádějte ve skutečnost svou záchranu. Neboť Bůh je ten, který ve vás působí i chtění i činění podle své dobré vůle.“ (Dopis Pavlův Filipánům, 2:12-13)

Požehnání:

Jděte v pokoji, abyste milovali a byli milováni,
abyste přijímali druhé a sami byli přijati,
abyste sloužili a byli nasyceni.

A požehnání všemohoucího Boha, Otce i Syna i Ducha svatého
ať na nás sestoupí a zůstane s námi vždycky.